

ઘોરણા : 12 ગુજરાતી

પાઠ : 6

ઉદ્ધીનું માગનારાચ્છૈ
સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) લેખકે ઉછીનું માગનારા લોકોને કેવા કહ્યા છે?

➤ લેખકે ઉછીનું માગનારા લોકોને અપરીગ્રહી પણ
યાચકવૃત્તિવાળા, ધૂષ, નિર્બજ્જ અને બેદરકાર કલા છે.

(2) જગતમાં કર્યાં દ્રંઢ અનુભવાય છે?

➤ જગતમાં શોષક-શોષિતનો દ્રંઢ અનુભવાય છે.

(3) ઉછીનું માગનાર શી જવાબદારી આપે છે?

➤ ઉછીનું માગનારથી કોઈ વસ્તુ તૂટી જાય તો ઉછીનું આપનારની સાથે જઈ તેમને સારો અને સસ્તો માલ અપાવવાની જવાબદારી આપે છે.

(4) ઉછીનું માગનારમાં કયો ગુણ હોતો નથી?

➤ ઉછીનું માગનારમાં કઈ વસ્તુ મગાય અને કઈ વસ્તુ ન મગાય એનો વિવેક હોતો નથી.

પ્રશ્ન 2. નીચેના પ્રશ્નોના બે – ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) ઉછીનું માગનારની નજર કેવી છે? શા માટે?

- ગીધ જેમ તાજા મરેલા જાનવરને સૌ પહેલું ભાળે છે એમ ઉછીનું માગનારની નજર ગીધ જેવી છે. આડોશીપાડોશીનું નજર ઉછીનું લેવા માટે ગીધની જેમ જુએ છે. ઘરમાં કોઈ નવી ચીજ આવે કે તરત જ એ ચીજ લેવા તરતજ એમની નજર હોય છે. એ લોકો એમ માને છે કે એ વસ્તુ એમને માટે જ છે.

(2) કઈ કઈ વસ્તુઓ ઉછીની લઈ લોકો જીવનવ્યવહાર ચલાવે છે?

- મીઠા-મરચાંથી શરૂ કરીને ધી કે એલચી- કેસર સુધીની અસ્થાયી ચીજો અને ટાંકણીથી શરૂ કરીને કુમેરા કે રેડિયો સુધીનો સામાન ઉછીનો માર્ગ છ. લોખંડના ઘોડા, દાળદાણા, મરીમસાલા, રસ કાઢવાનો સંચો, શાક સમારવાનું ચખ્યુ જેવી સાધન-સામગ્રી અને ઘરનાં રાચરચીલોં ઉપર પોતાનો કબજો હોય તેમ માર્ગને લઈ જાય છે.

➤ આ ઉપરાંત રેશમી કે જરીબરતના કપુસી કે કીમતી ધરેણાં
ઉછીનાં લઈને લોકો જીવનવ્યવહાર ચલાવે છે.

(3) લેખક પડોશી દંપતીનો આભાર શા માટે માને છે?

➤ ઉછીનું માગનાર ગિધુભાઈ અને મેનાબહેનની માગણી એટલી બધી હોય છે કે લેખકે ઘર માટે કોઈ નવી વસ્તુ કે કાંઈ નવો સામાન ખરીધો હોય તો તેઓ તરત જ જોઈને કહે, ‘સારું થયું. લો; અમારે આના વિના ઘણી આપદા પડતી હતી.

➤ હવે કાયમનું સુખ થઈ ગયું!" લેખકને ત્યાં એક પણ વસ્તુ એવી નહિ આવી હોય જેનો પહેલો ઉપયોગ, જેનો ઉદ્ઘાટનવિધિ આ દંપતીએ ન કર્યો હોય. ઉછીનું માગનાર આ દંપતીની દાનત સમજુને તેમણે પોતાના ધરમાં જરૂરિયાત કરતાં બમણાં દાળદાળા, મરીમસાલા, સાધન-સામગ્રી અને રાસરચીલું વસાવ્યાં છે એ તેમના પડોશીં - પતીને કારણે છે, આથી લેખક પડોશીંદંપતીનો આભાર માને છે.

(4) ઉછીનું માગનારમાં વિવેક હોતો નથી એવું લેખકને કેમ લાગે છે?

> ઉછીનું માગનારાઓ માગવું એ તેમનો હક્ક હોય એમ માગવામાં કોઈ લાજશરમ રાખતા નથી. ઉછીનું આપનારને એની જરૂર હશે. એનો વિચાર પણ તેઓ કરતા નથી. ઉછીનું આપનાર પાસેથી મોંઘામાં મોંઘી વસ્તુ, કપડાં કે ઘરેણાં પણ તેઓ બેધક માગી શકે છે.

➤ ઉછીનું આપનારા આનાકાની કરે તો તેમને શરમમાં નાખીને, અને તેમ કરવા છતાં ના પાડે તો પરાણે લઈને જ જુંપે છે. તેમની આવી વૃત્તિને કારણે ઉછીનું માગનારમાં વિવેક હોતો નથી એમ લેખકને લાગે છે.

પ્રશ્ન 3. નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો :

(1) ઉછીનું માગનારાના સ્વભાવની ખાસિયતો તમારા શબ્દોમાં લખો.

- ઉછીનું માગનારાના સ્વભાવની કેટલીક ખાસિયતો હોય છે. જેમ કે, તેઓ સામેવાળા પાસે કોઈ પણ વસ્તુ માગતાં અચકાતા નથી.

➤ એ બાબતમાં તેઓ ધૃષ્ટ, નિર્લજ્જ અને બેદરકાર હોય છે. તેમની પાસે કોઈ ઉછીનું માગવા જય તો કોઈ ને કોઈ બહાનું કાઢી વસ્તુ આપવાનું ટાળે છે. તેઓ ઉછીની લીધેલી વસ્તુ બેપરવાહીથી વાપરે છે. એ લીધેલી વસ્તુ ભાંગિતૂટી જય તો તેઓ વસ્તુનો વાંક કાઢે છે અથવા ઉછીનું આપનારનો. તેઓ ઉછીનું આપનારની વસ્તુઓ પર પોતાનો કબજો હોય એ રીતે વર્તે છે.

➤ તેઓ લેશમાત્ર શરમાયા વગર વારંવાર વસ્તુઓ માગતા રહે છે. સામેની વ્યક્તિને એ વસ્તુની જરૂર છે કે નહિ તેનો પણ તેઓ વિચાર કરતા નથી. તેમનામાં ઉછીની વસ્તુ માગવામાં વિવેક પણ હોતો નથી. તેઓ સામાન્ય વસ્તુથી માંડીને રેશમી કે જરીબરતનાં કપડાં, કીમતી કુંમેરા, મૂલ્યવાન ઘરેણાં વગેરે - બેધસ્ક માગી શકે છે અને જો આપવાની ના પાડે, તો કિ તો શરમમાં નાખીને અથવા પરાણે લઈ જાય છે.

(2) 'ઉછીનું માગનારા' નિબંધના શીર્ષકની યથાર્થતા ચચો.

➤ 'ઉછીનું માગનારાઓ' એ હાસ્યનિબંધ છે. એમાં ઉછીનું માગનારની ખાસિયતો, એમની વૃત્તિઓ તેમજ પરસ્પર તેમના વ્યવહારો દ્વારા લેખક હાસ્ય નિષ્પત્ત કર્યું છે. એ માટે લેખકે કેટલાંક પાત્રોનું સરળ ભાષામાં, રમુજુ શૈલીમાં નિર્માણ કર્યું છે લવંગાંબહેન, ગીધદાઢિવાળા ગીધુભાઈ અને મીનીંદાઢિવાળા મેનાબહેન દંપતી અને અંતે ઉછી ડોશી.

આવા ઉછીનું માગનારાઓ માટે માગવું એ તેમનો હક હોય એમ માગવામાં કોઈ લાજશરમ રાખતા નથી. એ વસ્તુઓ તેવી ન તેવી હાલતમાં, વગર માગે, સમયસર આપવામાં પણ માનતા નથી. લેખકે ઉછીનું માગનારાઓનો એકતરફી વ્યવહાર, સ્વાશી મનોવૃત્તિને પણ ઉજાગર કરી છે. આ નિબંધની પરાકાણ તો અંતમાં મુકેલ ઉછી ડોશીના પ્રસંગમાં આવે છે.

➤ ઉછી ડેશની માગ અને આકસ્મિક કહો કે ચમત્કાર પણ
પેલા ભલાભોળા વૈધના અવસાનનો પ્રસંગ તથા ડેશી
કરી માંદાં પડ્યાં ત્યારે તેમની નજીક કોઈનું ન ફરકવું એ
ઘટના વાચકને હાસ્યરસમાં તરબોળ કરી દે છે. આ રીતે
જોતાં 'ઉછીનું માગનારા' શીર્ષક યથાર્થ કરે છે.

Thanks

For watching